

הגדה של פסח (17)

וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי

צאו וחשבו כמה מכות היו במצרים? מאתים מכות, מאתים וחמשים מכות בעלי המוסר אומרים: נאמר במצרים: "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי" וכו', לקו בארץ מצרים ולקו על הים, באותות, במופתים, בנסים ובנפלאות הקב"ה אמר שתי מילים בלבד: "דן אנכי". ומשתי מילים אלו הגיע כזה חורבן לארץ מצרים! והרי "מדה טובה מרובה ממדת פרענות". צאו וחשבו כמה מילים כתובות בפסוק שבנביא (מלאכי ג, טז): "ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו" ולטובת מי נכתבו המילים הללו? אלו שעליהם נאמר בתחלת הפסוק: "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו". כאשר יראי ה' נדברים יחד, על מה הם מדברים? הם מדברים ביניהם דברי חזוק לעבודת ה' יתברך שמו, חזוק למצוות. מה עושה אז הקב"ה כביכול אומר הנביא: "ויקשב ה' וישמע" הקב"ה כביכול בא להאזין מה מדברים ולראות מי בא להשתתף. ואז ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו, כותבים בספר מיוחד: פלוני ופלוני באו ביום פלוני בשעה פלונית לשמוע להתעורר ולהתחזק לעבודת ה' יתברך ולמצוותיו. האם יש לנו מושג בשכר שיקבלו על כך? האם אנו יודעים להעריך את החשיבות העצומה של כל התכנסות לשם חזוק בתורה ובעבודת ה'? הלא אין ערוך לשכר כינוסים כאלו!

הגדה של פסח "יחי ראובן"

ויאנחו בני ישראל מן העבודה

מספרים על שני עובדי ה', שפעם כשיצאו מן המקוה, אחד מהם פנה לחברו מתוך אנחה גדולה: אוי וואס וועט זיין מיט אונזרע עבירות (מה יהיה עם העברות שלנו) ענה לו חברו, לא כמו שאתה אומר. על העבירות יש לנו תקוה, שהרי יש אפשרות לתקנם ע"י תשובה, אך האנחה צריכה להיות על המצוות, מה יהיה איתם? באיזה פנים אנו עובדים את השי"ת?! באיזה טוהר לב ובאיזה רצון אנו מקיימים מצוות?! ע"ז הלא אין אנו יודעים כל כך לעשות תשובה, ואפשר שאפילו אין תשובה מועילה! כי התשובה יכולה למחוק עברות, אך איך תוכל היא להחיות מצוות שנעשו ללא רצון וטוהר לב?!
הגדה של פסח "רי שלום"

והיא שעמדה לאבותינו ולנו

מה הכוונה "והיא" שעמדה? נראה לבאר, דרכו של הקב"ה כאשר רואה שעם ישראל במצב רוחני ירוד, עד שאין להם את האפשרות להביא מזור וישועה לעצמם, שולח להם התערותא דלעילא לעורר אותם לתשובה, ובכך מביא להם את הישועה, וזה שאמר "ברוך שומר

למה אין מברכים על המצוה של סיפור יציאת מצרים מה טעם אין מברכים ברכה על המצוה של סיפור יציאת מצרים, בדומה לכל המצוות שמברכים עליהן עובר לעשייתן? ברם, ההלכה קובעת שנכרי המתגייר מברך על טבילת הגיור אחרי הטבילה, ולא לפני, שהרי לפני כן עודנו נכרי ואינו יכול לומר: אשר קדשנו במצוותיו וצונו. וכיון שבכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים הרי צריך כל אדם מישראל לראות את עצמו כאילו זה עתה נעשה יהודי, כשם שאנו אומרים בהגדה של פסח: מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו. לפיכך נוהגים אנו כגר ואיננו מברכים ברכת גאל ישראל לפני סיפור יציאת מצרים אלא לאחריה, שכן עלידי סיפור יציאתנו ממצרים נעשים אנו יהודים מחדש ומתקרבים מחדש לעבודת הבורא.

הגדה של פסח "מענינה של תורה" בשם החתם סופר

הלילה הזה כלנו מסובין

שמעתי בשם הרב אונסדורפר מפתח תקוה, שבאר את המלים הללו בדרך רמז: "מה נשתנה הלילה הזה", לילה הכונה גלות. היינו בגלות מצרים מאתים עשר שנים, לאחר מכן בגלות בבל שבעים שנה, אבל הלילה הזה הגלות בה אנו נמצאים היום, ארוך הוא עד מאד, כבר למעלה מאלפים שנה, וסופו אינו נראה באופק. שואלים אנו איפוא: מה נשתנה הלילה הזה, הגלות המר הזה, מכל הלילות משאר גלויות? והתשובה היא: שבכל הלילות, אנו אוכלים בין יושבין ובין מסובין, הלילה הזה כולנו מסובין, כולנו כביכול עשויים מסובין. בשבת יש אסור לגבל, כלומר לעשות עסה, ללוש, אבל סובין מותר ללוש, כי חלקיו אינם נדבקים אחד לשני כיון שכלנו עשויים מסובין ואיננו מאוחדים האחד עם חברו, לכן הלילה הזה ארוך כל כך ולא רואים את סופה של הגלות.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

אפילו כולנו חכמים וכו' מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים

ההבדל בין הגדה לסיפור הוא, שהגדה יאמר למי שאינו יודע כמו: "והגדת לבנך", השואל, אבל סיפור כלל גם את היודע, וזה שאמרו כי מצוה לספר ביציאת מצרים אפילו כולנו חכמים, ויש ראייה ממעשה של רבי אליעזר ורבי יהושע וכו' שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם וכו', הרי מוכח שכל הלילה לא הסיבו התלמידים עמם, ובכך היו אך גדולי הדור לבדם, ובכל זאת סיפר ביציאת מצרים כל הלילה כל אחד לחבירו.

ספר "ברכת חיים מועדים ב"

הבטחתו לישראל שהקב"ה חישוב את הקץ" וכו', כלומר, הקב"ה שמר את ההבטחה לאברהם אבינו שיגאל אותם וחישוב את הקץ להמעיט להם כמנין 'קץ' כדי שיוכלו להגאל, ואף שהיו במצב ירוד בבחינה רוחנית שלא היה להם מצוות שעל ידם יהיה ניתן לגואלם, נתן להם מצות מילה וקרבת פסח וכך גאלם. וזה שאמר "והיא" שעמדה לאבותינו ולנו כלומר זה שהקב"ה מחשב לנו תמיד את הקץ, וכשרואה שמצבם גרוע, מיד דואג לשלוח עזר שמים שיוכלו להוושע היא שעמדה לנו בכל הגלויות. **הגדה של פסח "אוצרות התורה"**

מתבוססת בדמין

שמעתי מהגאון רבי מרדכי מן זצ"ל, רעיון נפלא ששמע בשם רבי ליב פיינ, שהיה מגדולי הדור לפני השואה, רבה של העיר סלונים: "מתבוססת בדמין" הוא מלשון בסיס, יסוד, מה הבסיס של היהודי, דם פסח ודם מילה. כלומר מסירות נפש. כשבא משה ואומר לעם ישראל, עכשיו אתם שוחטים שה לקרבן פסח, צריך להבין מה פירוש הדבר עבור המצריים. הטלה שעם ישראל לוקח, הוא האלוהים של המצריים. לאן אתה לוקח את השה? שואל המצרי הנדהם את היהודי. לשחוט אותו, אמר היהודי, וזוהי מסירות נפש! כך גם בקיום מצות מילה עשו זאת גברים בני שמונים ותשעים, מפני שה' צוה, אם כן "ואראך מתבוססת בדמין", ראיתי את מסירות הנפש שלכם לקיים המצות, "ואמר לך בדמין חיי" ראויים אתם להגאל בזכות דם פסח ודם מילה.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

מכת דם

בסיום מכת דם נאמר "ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת" (שמות ז, כג) יש לפרש ע"ד דרש מה שאמר הפסוק "ולא שת לבו גם לזאת", שה"גם" בא לרבות את אשתו, את אותה אשה שריבה הכתוב (בפרק ז' פסוק י"א), שם דרשו חז"ל (מד"ר ט' ו'): "ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים" מהו "גם"? אלא שאף לאשתו קרא ועשתה כן. ואולי גם כאן באה מילת "גם" לרבות את אשתו, והיינו שמלבד עצם המכה שנהפכו כל מימי מצרים לדם, היתה כאן לפרעה צרה נוספת, שלגבי עצם המכה היו לפרעה את החשבונות שלו כמלך, שבאמצעותם הקשה הקב"ה את לבו, ועל ידם הוא התגבר על המכה, אבל כשבא אל ביתו הוא מצא את האשה צוחת, מפני שהיא לא מבינה פשעטלך, היא תובעת מים לשתות! וזוהי מבואר הקשר בין תחילת הפסוק לסופו: "ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת", כלומר: כשבא אל ביתו הוא ראה את המתרחש שם, וראה שצריך הוא להתגבר על עוד צרה, אך אעפ"כ "לא שת לבו גם לזאת", גם לרבות את כרכורי אשתו וצעקותיה! והרי"ז מידה כנגד מידה לפרעה ולאשתו כאחד. שהרי הובא לעיל המדרש שכשעשה משה את האות עם המטה לפני פרעה, הביא

פרעה את אשתו לפני משה שתעשה אף היא כמעשיו, בכדי ללעוג על משה ואהרן שאפילו האשה יודעת לעשות כמוהם. ולפיכך ענשוהו מן השמים והלקוהו באותה מידה, קודם לעגת ע"י האשה, עכשיו תשמע את צווחותיה!

הגדה של פסח "רי שלום"

הלכה: דין חמץ בערב פסח

חמץ משש שעות ולמעלה ביום י"ד אסור מן התורה בין באכילה בין בהנאה, וחכמים אסרו החמץ באכילה שתי שעות קודם לכן, ולכן אסור לאכול חמץ ביום י"ד מסוף ארבע שעות ומעלה, דהיינו שליש היום, וחושבים השעות בשעות זמניות מעמוד השחר עד צאת הכוכבים. ועמוד השחר הוא שיעור שעה וחומש קודם הנץ החמה, ולא כמו שחושבים בלוחות הנפוצים בארץ זמן עמוד השחר שעה וחצי קודם הנץ החמה. **ספר ילקוט יוסף**

פתגם: האמונה איננה רק לדעת שה' יכול אלא לדעת שהכול ממנו, והכל לטובה.
פתגם חסידי

חקירה: בדיקת חמץ: אם הפקיר את החמץ אך לא בדקו, חכמים חידשו עליו דין של בל יראה ובל ימצא, או שהפקיעו את ההפקר (ברכת מרדכי א"ח ב ומועדים ג-ד ד"ה וע"כ). **ספר קובץ יסודות וחקירות**

סיפור: קימחא דפסחא

שואלין ודורשין בהלכות פסח וכו', "שואלין ודורשין", בפה. "ומנהג לקנות חטים", בפועל. כי שמעתי אומרים, שפעם היו מנשקים את ספר התורה בפה, וצדקה נתנו ביד. כיום מנשקים את ספר תורה בהושטת יד, וצדקה נותנים בפה: מבטיחים ודיים. הנודבים שבעים מההבטחות, אבל העניינים לבטח אינם שבעים מהן! **"והגדת" הגדה של פסח מאת הרב יעקב גלינסקי זצ"ל**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. **זיווג הגון:** שרה זסוזן אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייל לאוני. **לעילוי נשמת:** קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינס מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסיים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעירו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיר בן פורטונה מסעודה, קרול מול ארסה בת גבי זוגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

